

Aan: Woordvoerders Ontwikkelingssamenwerking
Datum: Amersfoort, 6 december 2012
Betreft: Begrotingsbehandeling Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Graag vragen wij uw aandacht voor een probleem dat in het huidige ontwikkelingsbeleid uit beeld raakt. Wereldwijd krijgen 250 miljoen kinderen van schoolgaande leeftijd geen of slecht onderwijs; zij dreigen voor het leven analfabeet te blijven. Ze voegen zich bij de naar schatting 200 miljoen jongeren van 14 tot 25 jaar in 123 lage- en middeninkomenlanden, die elke aansluiting op de moderne samenleving missen omdat ze nooit hebben leren lezen, schrijven en rekenen. Volgens UNESCO¹ worden Millenniumdoelen 2 en 3, gericht op gelijke toegang tot onderwijs voor iedereen in 2015, niet gehaald. Na tien jaar van grote vooruitgang stagneert sinds 2010 de groei van het aantal schoolgaande kinderen.

Als Global Campaign for Education Nederland (GCE-NL) bepleiten wij dat Nederland internationaal een krachtige rol als financier en pleitbezorger blijft spelen, om goed onderwijs voor iedereen te helpen garanderen. Ook al is onderwijs in ontwikkelingslanden geen prioriteit meer in het ontwikkelingsbeleid, Nederland is nog steeds gehouden aan haar internationale afspraken en verplichtingen op dit terrein². Verder wordt Nederland internationaal nog steeds gezien als invloedrijke³ en gezaghebbende speler in deze sector. Goed onderwijs in partnerlanden is bovendien een noodzakelijke voorwaarde voor het behalen van resultaten op de huidige speerpunten. Onderwijs heeft een bewezen positief effect op zowel de individuele ontwikkeling - inkomensgroei, gezondheid, (met name van meisjes en vrouwen), daling van ondervoeding en kindersterfte – als op die van de samenleving als geheel.⁴ Elke euro die wordt geïnvesteerd in onderwijs levert het tienvoudige op aan economische groei.⁵

Het huidige Nederlandse beleid ten aanzien van onderwijs in ontwikkelingslanden berust op twee aanvechtbare aannames:

- 1. ‘Investeren in de economische ontwikkeling van partnerlanden leidt tot hogere overheidsinkomsten, waarmee ontwikkelingslanden zelf hun onderwijssysteem kunnen financieren’.**

¹ UNESCO Education For All Global Monitoring Report 2012 (EFA-GMR2012) is de bron van alle cijfers in eerste alinea.
<http://www.unesco.org/new/en/education/themes/leading-the-international-agenda/efareport/reports/2012-skills/>

² UN Convention on the Rights of the Child, art 28; Dakar Framework for Action: Education for All (2000); Millenniumdoelen 2 en 3.

³ Zie voor de resultaten van Nederlands financiële bijdragen het IOB evaluatierapport ‘IOB - Education matters: Policy review of the Dutch contribution to basic education 1999–2009’ (2011).

⁴ Zie o.m. IOB – ‘Lessons learnt: Synthesis of literature on the effectiveness of investments in education’ 2011 <http://www.minbuza.nl/binaries/content/assets/minbuza/nl/services/evaluatie/synthesis-of-literature-on-the-effectiveness-of-investments-in-education.pdf>

⁵ UNESCO EFA-GMR 2012

Ook GCE vindt het de verantwoordelijkheid van overheden in alle landen zelf om hun eigen onderwijssysteem te financieren. Die verantwoordelijkheid nemen regeringen ook duidelijk. Het merendeel van de lage- en middeninkomenslanden heeft sinds 1999 het onderwijsbudget verhoogd; de lage-inkomenslanden zelfs met gemiddeld 7% per jaar⁶. Desondanks is een groot aantal ontwikkelingslanden nog steeds in meer of mindere mate afhankelijk van externe steun voor hun onderwijs. Vooral fragiele staten hebben een acuut gebrek aan geld voor onderwijsvoorzieningen.

Verder klopt de veronderstelling niet dat economische groei vanzelf leidt tot nationale investeringen in sociale voorzieningen voor de armste groepen. Toename van de welvaart blijkt in veel landen gepaard te gaan met groeiende ongelijkheid. Twee derden van de armen woont in een middeninkomensland. Gelijke toegang tot goed onderwijs en gezondheidszorg voor alle inwoners vraagt om specifiek beleid, dat in de eerste plaats door de bevolking zelf moet worden afgedwongen. Internationale samenwerking kan en moet hierbij echter ook een kritische en ondersteunende rol spelen. Bijvoorbeeld op het gebied van mensenrechten, het invoeren van een sociaal minimum en fiscale instrumenten voor herverdeling, en door de ondersteuning van verschillende groepen.⁷

2. 'De verwachting dat gemakkelijk vervangende financiering wordt gevonden voor onderwijsprogramma's in partnerlanden waar Nederland zich terugtrekt uit de sector'.

Mede op aandringen van de Tweede Kamer heeft voormalig staatssecretaris Knapen zich ingespannen om onderwijsprogramma's in (voormalige) partnerlanden op een verantwoorde manier over te dragen of af te bouwen. Ondanks alle goede bedoelingen heeft dit echter maar tot beperkte resultaten geleid, mede doordat diverse andere belangrijke onderwijsdonoren zich tegelijkertijd terugtrekken. Die daling in met name bilaterale onderwijssteun wordt onvoldoende gecompenseerd door nieuwe donoren of grotere bijdragen door andere landen. Met name landen als Burkina Faso en Nicaragua kampen op korte of langere termijn met forse tekorten op hun onderwijsbegroting. Het Global Partnership for Education (GPE), ooit opgezet als aanvullend fonds, speelt nu een onmisbare rol ter compensatie, maar kan nooit alle gaten dichten die door de dalende bilaterale onderwijssteun zijn gevallen.

Wereldwijd is er nog steeds een groot tekort aan financiering voor onderwijs in ontwikkelingslanden. Vele donorlanden hebben gekozen voor andere prioriteiten dan investeringen in sociale sectoren. Sinds 2010 stagneert de internationale onderwijssteun op 13,5 miljard dollar per jaar, waarvan 5,8 miljard dollar beschikbaar was voor basisonderwijs. Dat is nog niet de helft van de 16 miljard dollar die volgens UNESCO nodig is om in 2015 gelijke toegang tot basisonderwijs voor iedereen te garanderen.

⁶ UNESCO EFA-GMR 2012

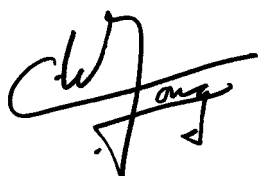
⁷ Zie ook het recente advies van de Adviesraad Internationale Vraagstukken: 'Ongelijke Werelden: armoede, groei, ongelijkheid en de rol van internationale samenwerking, <http://www.aiv-advies.nl/>

Wat kan de Tweede Kamer doen?

- Minister Ploumen aanspreken op een sterke Nederlandse inzet voor voldoende financiering voor goed onderwijs voor iedereen, middels de Europese Unie en multilaterale organisaties als het Global Partnership for Education (GPE) en de Wereldbank. Niet alleen tot 2015 maar ook als cruciaal onderdeel van de post 2015 Ontwikkelingsagenda.
- Bepleiten dat Nederland een belangrijke bijdrage blijft leveren in partnerlanden, door substantiële investeringen in onderwijs ten gunste van de huidige speerpunten.

Voor nadere toelichting of met vragen kunt u contact opnemen met de coördinator van GCE-NL, Jeanne Roefs. Tel 06-38128808 of mail Jeanne.Roefs@educans.nl

Dank voor uw aandacht en vriendelijke groeten,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Kees de Jong'. The signature is stylized with a large 'K' and 'J'.

Kees de Jong

*Directeur Edukans
Namens de Global Campaign for Education-Nederland*

GCE-NL is een coalitie van Edukans/ICCO, Oxfam Novib, Save the Children, Woord en Daad, de Algemene Onderwijsbond en CNV Onderwijs.